

danes kipeče v ljubezni, jutri sršeče od nevolje. Take so pesmi. Pomniti tudi moramo, da so iz dolge dōbe štiridesetih let; iz nestanovitne in motne, toda krepke mladosti, iz bojovite moške dōbe, in iz poslednje, mirne in najsrečnejše dōbe pesnikove. Vendar se vidi v vseh jeden značaj. V vsebini je ta jednotni znak: teženje po sreči in popolnosti, pa boj z raznimi nedostatki življenja, boj z vsemi navideznimi vrlinami, ki se hočejo javno prodajati kot pristno, dobro blago. V obliki pa je značaj pravilen, bogat, naroden jezik, ki naj izraža pesnikove misli natančno, raznovrstno in lepo. Kajpada se ritmu in rimam večkrat uklanjajo besede proti doslednosti in čisti pravilnosti.

Tak se nam kaže Levstik-pesnik, ko ga gledamo sedaj kot celotni predmet ali pojav na književnem polju. Kakor hvalijo (Börne i. dr.) nemškega Lessinga, da ima res poseben, individualen zlog, bogat pa pravilen jezik, in da se izraža v njegovih spisih krepak in moški značaj, tako smemo tudi Levstiku brez pomsleka privedati jednake vrline. Čitatelj dobiva v njem misli, (kako prazni so mnogokrat v tem oziru pesniki!) in uči se pri njem kot mojstru jezika tudi govornice, kakoršne drugodi ne najde. Kolikor morem soditi, nima noben slovenski pisatelj, zlasti ne pesnik, tako bogatega jezika, kakor prvak Levstik.

Pravična kritika ne sme zamolčati (poleg omenjenih splošnih stvarij), da so nekatere pesmi celi zbirki (pa tudi manj razsodnim čitateljem) v škodo, ne v prid. Take, kakoršne so: Najslajša služba, Blažena ljubezen, Bogoslovec (kaj pa je tebe treba biló?) imenovati se morajo pravno nedostatne. Pesem naj ne žali uha, tudi ne srcá, najmanj pa Boga! Pesnik je z življenjem in z besedo v poslednji dōbi pokazal, da ne odobruje marsičesa iz prejšnjega pesnikovanja. Slišali smo, da je bil natančen in oster tudi proti sebi, kakor poprej proti drugim. Ko bi bil izdal pesmi on sam, izvestno bi bilo izostalo nekoliko tega, kar nam v tej zbirki ne ugaja. Seveda, urednik si je mislil: »Nate ga, kakoršen je bil, ne, kakoršen je morebiti naposled hotel biti!«

Gospod urednik je dodal vsakemu zvezku tolmača, v katerem pojasnjuje svoje urejevanje, početke in posameznosti nekaterih pesmij. V obče smo našli v urejevanju veliko natančnost in skrbnost, da se na delu poznajo njega leta. Da se pa z načelom zbiranja ne vjemamo, povedali smo dovolj. Neko pravilo pravi: Bonum ex integra causa, malum e quovis defectu. Nekaterim se zdé celó madeži vélikih mož lepi, nam ne: marveč, čim bolj koga ljubimo, tem bolj obžalujemo njega napake.

Še nekaj! Jako vneti kupci takih knjig so dijaki, tem bolj, ker se jim priporočajo v šoli; deloma so dijaki skoro primorani kupovati nekatere pesnike, ker morajo v šoli iz njih deklamovati. Prav v ta namen so Levstikove poezije nesrečno urejene; po svoji vesti jih ne more in ne sme noben vzgojevalec priporočati ali v roke dajati mladini, niti 1. zvezka, niti drugega

(zaradi cinične »Ježe na Parnás«). Za mladino treba čim najprej skrbno »izbranih« Levstikovih pesmij. »Zbrani spisi Levstikovi« so najprej za slovenske slovstvenike, pesnike in pisatelje: njim bodo v korist, za svarilo in nauk.

Dr. Fr. L.

»**Pomladni glasi**« posvečeni slovenski mladini. II. Uredil Anton Medved. V Ljubljani, 1892. Založil Cirilski. Tisek »Katoliške Tiskarne«. 12°. Str. 100. Cena mehko vez. zv. 20 kr., trdo vez. 30 kr. — Lanski »Pomladni glasi« so ugodno zazveneli Slovincem, in to je vzbujalo mladim izdajateljem in pisateljem, ki so vsi ljubljanski bogoslovci, veselje in srčnost, da so izdali tudi II. zvezek. Bodisi v vsebini, bodisi v obliki nahajamo ono treznost in skromnost, ki se spodobi izdajateljem, ki pa to delce ob jednom diči in priporoča, in je najboljši porok za napredovanje. Pesmi, povestice, dva dramatična prizora — vse je dokaj živahno, mično, za mladino hkrati poučno. Poleg malenkostij, na katere opozarjamo, n. pr. da je telovnik bolj primeren »prsim« nego »prsom« (str. 40.), da je bolje: »ni mu nič pomagal«, nego »ničesar pomagal«, svetujemo tudi, naj pišejo pisatelji III. zvezka rajši *u* v lokalu za mehкими soglasniki, nego *i*, da ne bode medvedu treba nesti ovce v »gobcu«, a kapljam kapati po »lici« (str. 41). A to le mimogredé! Sploh pa sodimo, da so »Pomladni glasi« res veselo pomladno znamenje v našem malem slovstvu, in da pride kakor vrlemu uredniku-pesniku, tako tudi spretnim pisateljem-sodelovalcem za pomladjo tudi jasno poletje in bogata jesen v slovstvenem delovanju.

Dr. Fr. L.

HRVAŠKO SLOVSTVO.

Knjige „Matice Hrvatske“ za leto 1891.

»**Poviest srednjega veka.**« Po najboljšim piscima izradio Franjo Valla. Prvi dio. Od selitbe narodá do Karlovića u Franačkoj (375—687). Sa kartom toga razdoblja. Stranij XIX. + 337. Zagreb 1891. Knjižarska cena 2 gld. 50 kr. — V redu Matičinih zgodovinskih knjig prišel je na vrsto tudi razvpiti srednji vek. O malokaterem predmetu so misli tako različne, nazori tako nasprotni, kakor o zgodovini srednjega veka. Površnemu in neveščemu učencu, ali slobodno rečemo, tudi pristranskemu učitelju se zdi srednji vek kakor pusto polje, kjer srečavaš same čarovnice, nevedneže in divjake, ali kakor mračen labirint, kateremu ne moreš priti nikdar do kraja. Kdor pa stopi v ta čudni svet brez predsodkov, s prižgano lučjo, ki se zove »ljubezen do resnice«, vidi srednji vek v drugačnih bojah. — Na razvalinah velikanskega in mogočnega rimskega cesarstva vidi mlade in krepke narode, ki še, kakor otroci, gledajo v skrivnostno in nadežno bodočnost; v čudnem in strahovitem vrenju, kakoršnega še svet ni videl, srečava velike duhove in zlate značaje, iz katerih odseva navdušenost za vzvišene vzore in največje svetinje človeštva. Poleg tega še domišljavega bralca mika ono čarobno življenje starih vitezov. Kajpada ima tudi srednji vek